

monarhii se ajutau ca să sugrume în fașă mișcările pentru libertate, boierimea trebuia nu distrusă de răsculați — cum i s-a reproșat « domnului » Tudor că n-a făcut, — ci forțată să stea lângă el, să colaboreze cu el, pentru ca prin intermediul divanului boieresc să se ascundă Europei feudale faptul că în Țara Românească o mișcare revoluționară, antifeudală, cîștigase puterea. *Din spatele divanului, silit să trimită scrisori împăraților pentru a-i încredința că mișcarea populară din Valahia este legală, a condus țara de fapt, timp de două luni de zile, șeful unei răscoale anti-feudale.*

În fața pericolului turcesc, lui Vladimirescu îi era necesar sprijinul țării întregi. Dacă, în urma ocupării capitalei, el n-a deschis lupta cu boierimea, ci a constrîns-o să i se alieze, fiindcă avea nevoie de ea, cum ar fi putut, în acelaș timp, să asigure țăranimii « slobozenia »? Ideea că Vladimirescu putea să lupte concomitent pe două fronturi: să cîștige independența (ori, măcar, să ferească țara de ocupație) și totodată să atace clasa boierească, provine din neînțelegerea raportului între latura socială și națională a mișcării.

Mult mai judicios a înțeles Vladimirescu însuși situația politică din vremea lui și sarcinile ce-i stăteau în față, ca exponent al norodului răsculat. În proclamația din 20 martie, bunăoară, după ce anunță că, pe unde a trecut, « au încetat relele jăfuiturilor » (adică abuzurile fiscalității), Tudor arată poporului că încă nu este cu putință abolirea iobăgiei și că, deocamdată, trebuie recunoscută « vremelnica stăpînire ». În actul acesta răsună chemarea lui Tudor: « Cîți sînteți vrednici de a purta arme împotriva vrăjmașului dreptăților țării, veniți la mine, să vă cercetez starea vitejiei voastre ». Cît privește eliberarea de sub jugul boieresc, ceasul nu este departe, totuși mai trebuie așteptat: « Fiți încredințați că mai la urmă veți înțelege și rodirile fericirii voastre ». « Veți înțelege înșivă scăparea robiei, întru care v-ați aflat pînă acum »¹.

În loc de a pretinde ca, în scurta « domnie » a lui Tudor, țăranimea să fi cunoscut « slobozenia », e necesar să se explice de ce nu puteau fi desființate încă relațiile feudale și să se arate cum, în perioada aceasta de străduințe în vederea legitimării mișcării față de marile puteri și de pregătiri pentru apărarea țării, lupta socială și națională nu încetează totuși de a fi active: ele se restrîng însă și se contopesc în lupta antifanariotă.

În lucrările mai vechi, acad. A. Oțetea nu recunoaște că mișcarea din 1821, în faza a doua, a atacat pe fanarioți, separîndu-i de boieri, ca și de turci. Dînsul crede că aceasta a fost numai o diversiune și că, deși răscoala a avut ca rezultat îndepărtarea fanarioților, ea nu se caracterizează prin lupta cu ei. Nu putem însă face abstracție de faptul că întreaga suprastructură a epocii mărturisește realitatea luptei antifanariote. Cultura națională se afirma în conflict cu cultura greacă a păturii suprapuse, înstrăinate. Învățămîntul românesc cîștiga drepturi în luptă cu învățămîntul grecesc. Oare acestor aspecte suprastructurale nu le corespunde nimic în planul social-economic?

Dacă mișcarea a fost împiedicată de conjunctura politică de atunci să lovească clasa feudală în ansamblu, ea nu și-a pierdut caracterul social, ci, restrîngîndu-și obiectivele, a țintit la desființarea unui regim spoliator, caracterizat printr-o fiscalitate excesivă. Pe de altă parte, dacă independența nați-

¹ Doc. răs. 1821, I, p. 385—387.